

Dubingių šaltinis

Turistinė vertė

Sinonimai

Nėra

Koordinatės

LKS: 591740; 6103934

Adresas

Molėtų r. sav.,
Dubingių sen.,
pietvakarinė Asvejos
pakrantė ties Barkuškių
vienkiemių

Šaltinį rasime nuo kiek žemiau Dubingių–Miežonių (Giedraičių) ir Dubingių–Žalktynės rajoninių kelių sankryžos pastatyto kelio ženklų „Giedraičiai – 11 km“, leiddamiesi š kryptimi pakalnėn link ežero

Miškingais šlaitais, beveik be tako teks įveikti 400–450 m. Jei yra galimybė, lengviausia prie jo nuplaukti valtele ežeru. Nuo Dubingių filto į šiaurės vakarus, pakrante jis yra apie 900 m, ežero liaunumos kyšulyje prieš pat vakarinį Dubingių piliavietės salos ragą (tiesiai į šiaurės vakarus ežeru apie 250 m)

Asvejos regioninis parkas,
Asvejos hidrografinis draustinis

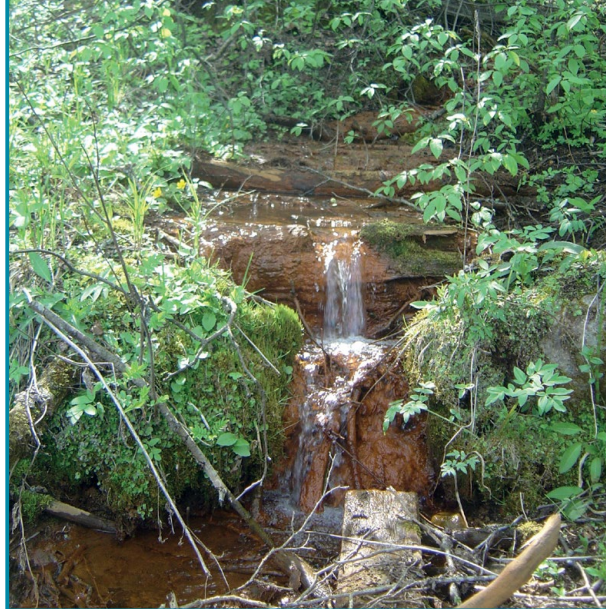
Aplinka

Link Rytų Aukštaičių aukštumos pietinio susiaurėjusio vidurio Asvejos rininis guolis nuo Šakimo pusiasalio V kryptimi visiškai įsirežia į Dubingių–Bijutiškio kalvotą moreninę aukštumą. Čia pietinėje jo pusėje tarp kalvų gausu daubų ir įlomų. Gausiai siauromis ir ilgomis lomomis su 150–155 m NN dugnu išraižytas visas Asvejos ir Visbaro tarpuežeris, ne viena jų tarp kalvų leidžiasi link ilgojo ežero ir Barkuškių kaimavietės bei šaltinio apylinkėse. Jos sudėtingai apraizgo vyraujančias 165–175 m NN kalvas, atskirdamos vieną nuo kitos. Gana statūs Dubingių dubaklonio šlaitai pakilę iki 30 m aukščiau ežero iškart į vakarus–pietvakarius pereina į kalvotą kraštinių morenų (gtIIbI) kraštovaizdį. Beveik visur paviršiuje vyrauja moreninis priemolis. Erozijos „išskobta“ stambi (200 × 500 m) dvikalvė (171 ir 172 m NN), atskirta sausvagių ir ežero, iškyla jo krante ties pat apibūdinamam šaltiniui. Dubingių šaltinis atsiveria sulėkštėjančioje stataus šlaito padrėkusioje, geležingomis išplovomis išvagotoje papėdėje, apie 143 m NN aukštyje. Negiliame šlaito su medžiais įlinkyje atsiveria ištisas apie 150–200 m ilgio šaltiniuojantis ruožas, virš eže-

ro vandens pakilęs 4–5 metrus. Vietomis jis klampus su 4–5 didesniais ištakos židiniai ir išplovomis, link ežero kiek palinkusiam nuobirynė. Pajėgi ir išvaizdi pagrindinė geležinga versmė liejasi eroziniame cirke apie 20 m nuo ežero vandens ir apie 150 m į šiaurės rytus nuo pailgos dvikalvės (171,3 m NN) arba apie 28 m žemiau jos iškeltos viršūnės.

Dabartinė būklė, kaptazas

Nekaptuotas šaltinis (šaltiniuotas ruožas) sunkiai pasiekiamas, prie jo reikia skverbtis per užvartas stačiuose šlaituose. Nėra tako ir paežere. Neįrengtos nuorodos ir priėjimas prie versmių. Nuo stataus šlaito apačios į ežero pusę lėkštai pasvirusi durpėta papėdė klampi, pažliugusi vandeniu, besiliejančiu iš įvairaus pajėgumo ištakos židinių keliomis didesnėmis išplovomis. Jos gausiai padengtos geležinga (limonito) luobe, apie 0,4–0,8 m pločio, vietomis su staciais kranteliais, išgraužtais durpžemyje iki moreninio priemolio. Kai kuriose priemolyje išplauti nedideli pakopiški slenksteliai (krokliukai), pagarsinantys į ežerą nutekancio vandens čiurlenimą. Vers-

mės nėra dažniau lankomos, kai kur krante išlikusios tik priplaukusių žvejų valčių žymės.

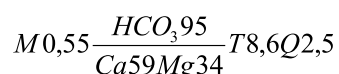
Vandens fizikinės savybės

Vanduo skaidrus, bekvapis. Versmės duburiuke ir išplovoje gausu geležies nuosėdų. Kai kur duobutėse su užsistovinčiu vandeniu geležinga plėvė ir rudos koloidinės masės nuosėdos, drumzlinumas. Dujų išsiskyrimo reiškinių nepastebėta. Išmatavus mobiliu matuokliu (2014-04-29) vanduo buvo 8,6 °C temperatūros, neutralus (pH = 6,93). Savitasis elektros laidis (SEL = 591 μS/cm), vandens oksidacinis ir redukcinis potencialas (Eh = -55 mV), deguonies (O₂ = 5,28 mg/l).

Vandens cheminės savybės

Vanduo gėlas, turinis daug mineralinių medžiagų (554 mg/l), jis kietas (bendrasis kietumas 6,44 mg-ekv/l, pasižymintis karbonatiniu, lengvai pašalinamu kiektumu. Jame aptikta nedidelė nitratų (1,47 mg/l) ir labai aukšta ištirpusios vandenyje geležies koncentracija (7,45 mg/l).

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)

Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	554		
Sausoji liekana 180 °C	346		
Bendrasis kietumas		6,44	
Karbonatinis kietumas		6,44	
Nekarbonatinis kietumas		0,00	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	5,59	0,16	2,23
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	8,64	0,18	2,51
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	414,94	6,80	94,97
Nitritai, NO ₂ ⁻	0,02	0,00	0,00
Nitratai, NO ₃ ⁻	1,47	0,02	0,28
Katijonai:			
Natris, Na ⁺	10,56	0,46	6,61
Kalis, K ⁺	2,09	0,06	0,86
Kalcis, Ca ²⁺	81,72	4,08	58,62
Magnis, Mg ²⁺	28,69	2,36	33,91
Amoniakas, NH ₄ ⁺	0,03	0,00	0,00
Kitos analitės:			
pH, pH vienetai 20 °C	8,11		
Permanganato skaičius, mg O/l			
Bendroji geležis, mg/l	7,45		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	606		

Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

Dubingių kraštas pasižymi savita, įdomia istorija ir kultūra. Didžiausia parko kultūros paveldo vertybė – Dubingių piliavietė – reikšmingas istorijos ir kultūros paminklas. Dubingių pilies kalnas – viena iš didžiausių pagal plotą šalies piliaviečių, įkurta 1412–1413 m. Vytauto Didžiojo pastangomis, o nuo XVI a. pradžios valdyta didikų Radvilų garsios giminės. Per Asvejos ežerą nutiestas vienas iš nedaugelio Lietuvoje tebesančių medinių tiltų. Jis buvo pastatytas prezidento A. Smetonos dėka 1934 m., neseniai rekonstruotas. Tad lankant Dubingių miestelį ir geležingas versmes, iš keliauninko akiračio tikrai neišsprūs jau bent šios dvi kultūros paveldo vertybės. Jas būtina pamatysite ieškodami šaltinio Asvejos paežerėje.

Tipas

Kylantis, nedidelė gruntinio vandens prietaka

Režimas

Nuolatinio veikimo

Vandeningumas

Pajėgus, vizualiai vidutinio vandeningumo, debitas 2–3 l/s arba daugiau kaip 10 m³/h (susiliejęs išplova iš didžiojo židinio)

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis

Aprašė:

P. Gedžiūnas,
Z. Zanevskij, 2014